

Med Bildt mot Poltava

Aftonbladet 22 december 1991

Den 11 december, på Sidan Tre, gav Olle Wästberg arvet från socialdemokratin skulden för valutakrisen. Allan Larsson svarade att den borgerliga regeringen var ansvarig. Wästberg har rätt och det har Larsson också.

Sossarna har, särskilt när Feldt var finansminister, arbetat på att förstöra den svenska kapitalmarknaden och därigenom skapa kapitalflykt. Men kom ihåg, folkpartiet har, som enda borgerliga parti, ibland tjänstvilligt ställt upp på sossarnas sida.

På grund av skatteuppgörelsen s-fp gäller t ex från den 1 januari 1991 att ett aktiebolag inte får kvitta vinster eller förluster på börsaktier mot andra tillgångar. Lagen kom i praktiken att få retroaktiv tillämpning. Den infördes mitt under Saddam-kraschen.

Den som satt fast på börsaktier med förlust har därför inte kunnat städa upp sin balansräkning. Lagen har naturligtvis som konsekvens att den gör det mycket farligare att ge sig in på börsen och knäcker många som redan gjort det. Under min tid i branschen, 22 år, har börsen aldrig utsatts för ett värre sabotage. Bravo Allan Larsson och Bengt Westerberg! Ni har överträffat Kjell-Olof Feldt.

Under Feldts tid exporterades den svenska börshandeln till London genom en svensk börsomsättningsskatt på två procent. Dessutom införde Feldt en skatt på nyemissioner på två procent. Den medför att inget svenskt börsbolag gör nyemission annat än som sista utväg för att hindra konkurs. Skatten har i princip samma effekt på vår konkurrensförmåga mot utlandet som om t ex svenska hundrameterslöpare skulle tvingas springa två meter längre än utlänningarna.

Den borgerliga regeringen har inte tagit bort nyemissionsskatten och kvittningsförbudet. De som inte är folkpartister i regeringen är generade, men säger att man inte tar risken att Westerberg springer ut ur regeringen som ur TV-studion på valnatten.

De två viktigaste skälen till valutakrisen har sossar och borgare lika stort ansvar för.

För det första. Politikerna har visat naivitet när valutaregleringen avskaffades.

För det andra: Kronans anknytning till ecun tar inte hänsyn till den svenska ekonomiska verkligheten.

Sedan valutaregleringen avskaffades plockar de svenska försäkringsbolagen ut ca två miljarder per månad för aktie- och fastighetsköp i utlandet. Utländska placerare har inte något motsvarande intresse att köpa hus och aktier i Sverige. Det har i hög grad bidragit till finanskraschen i Sverige. Detta är möjligen marknadsekonomi, men i Japan, Tyskland eller Frankrike skulle försäkringsbolagen inte tillåtas svika det egna landet.

Nu måste de svenska försäkringsbolagens kapitalflykt kompenseras med höjd ränta i Sverige och försäljning av kronobligationer till utlänningar. Allan Larsson påstår att han vid regeringsskiftet överlämnade en valutareserv på 120 miljarder. Ja visst, men också ett utländskt innehav av kronobligationer på nästan lika mycket. Sådant var förbjudet på Strängs och vice riksbankschefen, Joges, tid. Nu kan gnomerna i Zürich tömma den svenska valutareserven på en eftermiddag.

Om barnbidragen höjs eller inte spelar ingen roll för gnomernas beslut.

Helmuth Kohl bytte ut de östtyska leksakspengarna mot D-mark. Hans förmåga att sedan hantera situationen har tvingat ecu-länderna att införa världshistoriens högsta realräntor.

Därför var det gallet av socialdemokraterna att ensidigt knyta kronan till ecun. Ännu tokigare var det av borgarna att följa kartan i stället för terrängen och överta sossarnas valutapolitik.

Dollarn har på sex månader fallit från 6,60 till 5,68. Detta klarar inte den del av den svenska industrin som inte flyttat ut utan fortfarande sysselsätter människor i Sverige.

Vår industri, t ex skogsindustrin, är mycket mer beroende av amerikansk konkurrens än EG-ländernas. Sverige kan inte låtsas som om världens viktigaste valuta - dollarn - inte existerar.

Nuvarande valutapolitik kommer att leda till avindustrialisering - och en arbetslöshet utan motstycke i vår moderna historia.

De entusiastiska marknadsanhängarna i regeringen och socialdemokratin borde inse att det bara finns ett riktigt pris på kronan. Det som marknaden sätter.

Låt därför kronan flyta. Duger det systemet åt industriländer som Japan och USA duger det åt oss.

Carl Bildt leder Sverige mot ett ekonomiskt Poltava. Men det är Ingvar Carlsson som tagit ut hans kompassriktning.

Frågan är om inte största vinsten med svenskt EG-medlemskap är att svenska politiker inte längre får något att säga till om.

Tomas Fischer

Nu är vi i Poltava, Bildt

Aftonbladet 12 december 1992

Den 22 december i fjol skrev jag på Sidan tre att Carl Bildt ledde Sverige mot ett ekonomiskt Poltava, men att det var Ingvar Carlsson som tagit ut hans kompassriktning.

Varför gick vi mot en ekonomisk katastrof? Politikerna hade visat naivitet när valutaregleringen avskaffades och kronans knytning till ecu:n tog inte hänsyn till den svenska ekonomiska verkligheten. Sverige kunde inte låtsas som om världens viktigaste valuta, dollarn, inte existerade. Sverige borde som USA och Japan låta sin valuta flyta.

Vi vet nu att sedan valutaregleringen avskaffades har svenska placerare köpt för ca 250 miljarder aktier, fastigheter och obligationer i utlandet. Det är en kapitalflykt som i bananrepubliker.

Några utländska köp av svenska fastigheter, som hade kunnat motverka valutautflödet har vi inte fått uppleva. Det beror på att Sverige har Europas högsta fastighetsskatt. Den tas bort på kommersiella fastigheter från årsskiftet 1993, i enlighet med Bildts valspråk "För litet och för sent".

När jag var 21 år var jag FN-soldat i Gaza. Den svenska staten ville tjäna pengar på vår okunnighet och sålde genom postbanken på bataljonen i Gaza egyptiska pund för 12 kronor och köpte för 11 kronor. En äldre kamrat, förvaltaren och kvartermästaren Wibble, lärde mig att man inte skulle låta lura sig utan i stället köpa egyptiska pund för 8 kronor på stan, sätta in dem på postbanken och få 11 kronor. Förvaltare Wibble hade nog blivit en bättre riksbankschef än den nuvarande.

Postbanken har aldrig haft flitigare insättare än fredskämparna i Gaza.

Den svenska riksbanken har sedan ecu-anknytningen handlat som postbanken i Gaza. Den har hållit ett orealistiskt pris på kronan och köpt av alla om ville sälja. För att kunna fortsätta att köpa kronor har riksbanken lånat pengar i utländsk valuta.

Låt oss anta att riksbanken lånat 200 miljarder. Nu efter devalveringen måste den betala tillbaka 230 miljarder. Är min gissning riktig, sanningen lär vi aldrig få veta, kostar riksbankens valutaspekulation varje svensk, som liten, ca 4 000 kronor.

Förlusterna för landet på grund av utslagning av industrier och arbetslöshet är med säkerhet många gånger större. Hur många människor i Sverige, konkade företagare, avhysta villaägare, arbetslösa har fått sina liv krossade av en stupid och cynisk politik?

Efter devalveringsmällan verkar Carl Bildt närmast stolt. - Sverige har minsann inte kastat in handduken, säger han. Carl Bildt ser inte ut som om han visste mycket om boxning. Vi som tillhör generationen, som växte upp med Ingemar Johansson, vet däremot att sekunder som inte kastar in handduken i tid riskerar sin boxares hälsa.

Varför har prissättningen på just en vara, ett lands valuta, kommit att beskrivas i så chauvinistiska termer som om det gällde VM i ishockey? Margaret Thatcher har lämnat en förklaring.

Riksbankschefer är äldre herrar, deras manlighet är i utförsbacken och därför är det så viktigt för dem att tala om en hård valuta och en kurs som ligger fast!

För ett år sedan skrev jag att valutapolitiken skulle leda till avindustrialisering och arbetslöshet utan motstycke i vår moderna historia. Nu är vi där.

Den verkliga arbetslösheten överstiger 10 procent 17 procent av arbetsplatserna i den svenska industrin har gått förlorade. Under trettioårsdepressionen var det 12 procent. Då var banksystemet intakt. Nu finns bara ett par överlevande banker resten är förstatligade.

Socialism utan trygghet och utan välfärd är vad Bildt har gett oss.

Jag var inte den första som varnade för valutapolitiken. I en uppsats i antologin "Rivstart eller snedtändning" skrev Lars Wohlin, tidigare statssekreterare i ekonomidepartementet under Gösta Bohman och före detta riksbankschef, att en eventuell ecu-anknytning skulle ödelägga svensk industri.

Wohlin tillhör inte den nuvarande regeringens ekonomiska rådgivare. Förmodligen ligger det honom till last att hans meriter är från arbetslivet och inte från MUF och SECO!

Nobelpristagaren Milton Friedman och andra framstående internationella ekonomer har hävdade att varje försök att skapa ett system med fasta valutakurser är dömt att misslyckas. De ekonomiska skadeverkningarna av sådana klåfingriga experiment är enorma.

Jag sitter just och laser ett ekonomiskt nyhetsbrev: "Lombard Street Monthly Review" från juli. Där berättar man om nationalekonomen Keynes papegoja, som varje morgon sa "What a fine day" oavsett vilket väder det var. Lombard Review jämför papegojan med en del samtida ekonomer och politiker som varje dag upprepar "bekämpa inflationen" när det verkliga problemet är det motsatta, deflation, som redan övergått i full depression.

Regering, riksbank och opposition är nu eniga om en politik som bara kan göra depressionen värre, t ex höjd bensinskatt och höjd villaskatt.

Vad som behövs är inte höjda skatter utan räntor långt under den tyska nivån även om det leder till ytterligare kursfall för kronan.

Då stoppas priset på fastigheter och bostadsrätter, bankakuten blir onödig och svenskarna vågar investera och konsumera.

Risken för importerad inflation är försumbar. Lågkonjunkturen i omvärlden gör att våra leverantörer ofta tvingas hålla oförändrade priser i kronor.

En regering som har misslyckats så grundligt som Bildts borde avgå. Men det borde den socialdemokratiska oppositionen också. De politiker och ekonomiprofessorer som vållat svenska folket så mycket onödig elände borde försvinna till Latinamerika, föreslog Arbetets chefredaktör Anders Ferm.

Bengt Dennis, fixa biljett åt Dig, Carl Bildt, Allan Larsson, Bo Lundgren, Anne Wibble, Lars Jonung och den där Hans T:son Söderström och allt vad de heter på nästa källa till Paraguay.

Det skall vara enkel biljett och i turistklass!

Tomas Fischer